

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTALAJDONOS: BARANYAY LAJOS.

Előfizetési árak

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1 50 K.
1 évre	3 K.	1 évre	4 50 K.
1 évre	6 K.	1 évre	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-ter 1.
Egyes szám: 4 fillér.
Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és laptalajdonos: Baranyay Lajos.

A világháború első éve.

A világháború első éve immár elérte a végét. Határkőnél állunk, amely arra figyelmeztet, hogy pillantsunk vissza a megtett útra, az elmúlt időre. Állítsuk fel a mérleget, amely ennek a rettenetes küzdelmekkel, soha nem gondolt megpróbáltatásokkal telt esztendő eredményét tükrözteti elénk.

A központi hatalmak, amelyeknek pedig rettenetes tulerővel kellett szembeállniuk, a szövethetett ellenség földjéből 141000 négyzetkilométer területet tartanak megszállva, míg tőlünk csak 12000 négyzetkilométernyi földterület nyög ellenséges uralom alatt. A franciák Elzászból elhódítottak 1000 négyzetkilométert, a németek viszont Belgiumból 28300 négyzetkilométert úgy, hogy Belgium egész területéből csak 700 km. nincs a németek kezén. Franciaországból 10 megyét foglaltak el a németek egészen vagy részben. Ezek területe 25000 négyzetkilométer. Az olaszok kezében levő osztrák határterület elenyészően csekély. Négyzetkilométerben nem is lehet róla beszélni.

Kétségtelen, hogy a modern háború mérlegét nem csupán a megszállott terület mutatja, hanem főként az ellenséges haderő pusztulása. Természetes azonban, hogy a kettő azért összefüggésben van s a háború befejezésekor az elfoglalt terület mindig zálog a kártalanításra a győztes kezében. Ami az ellenséges erőkben végzett pusztításokat illeti, az eredményekkel meglehetünk elégedve.

Nézzük először is a rettenetes orosz hadsereget. A lehetőség határáig alaposan megtépáztuk s óriási veszteségeket okoz-

tunk neki. Foglyokban, halottakban, sebesültekben és betegekben legalább 3 millió embert veszített az orosz haderő, ami még az orosz hadsereg megmérhetetlen létszáma mellett is óriási épügy, mint az olaszoké, akiknek emberben való veszteségük eddig csak a százezeret haladta ugyan meg, de ha azt a semmi eredménnyel tekintjük, amit ezzel a veszteséggel elérték, úgy nyugodtan leszegezhetjük, hogy a normális arányt jóval túl lép ték.

Az angolok és franciák veszteségei a 2 milliót egészen bizonyosan felülhaladták. Ha hozzászámítjuk a belgák, montenegróiak és szerbek veszteségeit s a ragadós betegségek áldozatait, az ántánt embervesztésége meghaladta a háború első éve alatt a 6 milliót.

Ép ilyen nagyok az ántánt tengeri veszteségei is. Anglia 9 sorhajót, 7 páncélos cirkálót, 5 védett cirkálót, 1 ágyunaszádót, 6 torpedózúzó, 10 tengeralattjárót, 2 aknahajót, 1 iskolahajót, 5 segédcirkálót és 1 kórházhajót veszített. Franciaország vesztesége: 2 sorhajó, 2 páncélos cirkáló, 1 ágyunaszád, 2 torpedózúzó, 6 torpedónaszád, 2 tengeralattjáró és 1 aknahajó. Az orosz flotta: 1 sorhajó, 1 páncélos cirkáló, 1 védett cirkáló, 1 torpedózúzó, 1 ágyunaszád, 1 aknahajó elvesztését ismerte be. Olaszország már eddig 2 páncélos cirkálót, 1 tengeralattjárót, 2 torpedónaszádót, 1 torpedózúzó és 1 nagy léghajót veszített.

Ezzel szemben Németország veszített 6 páncélos cirkálót, 7 kis védett cirkálót, 2 ágyunaszádót, 5 torpedónaszádót, 4 tengeralattjárót és egy aknahajót. A mi veszteségünk összesen csak 2 régi kis cirkálónk.

Az első év mérlege tehát lé-

nyegesen a mi javunkra billen s ennek alapján nagy reménységgel nézhetünk a második év elé annál is inkább, mert az

első év végén elmondhatjuk: sehol se győztek le bennünket, mi azonban nagy győzelmekről beszélhetünk.

A világháború.

Iwangorod vára.

Iwangorod kizárólag katonai erődítés. Az erődítésen belül csak katonai célokra szolgáló épületek vannak, míg a várövezetben jelentéktelen helységek.

A vár ott fekszik, hol a Wieprz folyó a Visztulába torkollik. Ezen a két folyón a várövezeten belül, az utak és vasutak mentén hidak vannak építve. A legközelebbi permanens hid, mely a Visztulán át visz Krakónál, tehát 200 kilométerre, a másik meg Varsónál, 200 kilométer távolságra van Iwangorodtól. Iwangorod ezenkívül fontos vasúti gőcpont is.

Az erődítés a Visztula jobbpartjánál levő kiszögelyéből, a balparton fekvő előerődből és a Visztula mindkét partján elhúzódó övezetből áll.

A Visztula jobbpartján levő kiszögely egy régi módi, ágyúvédelemre berendezett főkomplexumból áll, amelyik előgrátsókkal van még megerősítve. Ezen övezeten belül van egy nagy kaszárnya és több más katonai épület.

A balparton fekvő előerőd tüzérségi erődítés. Az erőd főalkágyúvédelemre vannak berendezve.

A várövezetben 8 erőd van. A váröveket 1879. és 1880-ban provizorikusan tatarozták és csak 1880 vége felé kezdték meg a végleges formában való átépítést. A Visztula balpartján levő öv kivételével, a többiek mind tüzérségi erődöknek alakították át és a lakóházakat, lőszerraktárakat úgy fedték be, hogy azok a gránátok elől biztonságban legyenek. Az öveket széles árkokkal vették azután körül.

Miután a várövsík, mocsaras és nehezen áttekinthető terepen

fekszik, nem valami alkalmas hadiállás.

A folyó jobb partján, az övtől 2-3 kilométerre, a terepet uraló dombok fekszenek, melyek már csak azért is kedvező tüzérségi állások, mert azokról a vár belsejébe lehet látni.

Küzdelem az oroszral.

Sokaltól délre csapataink hidfőnkre nézve a Bug keleti partján értékes támaszpontot foglaltak el, amely alkalommal 1100 fogoly és 2 gépfegyver jutott kezükre.

Grubiesovtól északnyugatra német erők újból tért nyertek.

Az arcvonal keleti részén nem állott be a helyzetben változás.

A keleti hadszíntéren.

Az ellenséget mindenütt visszavetettük, ahol még ellentállott. Több mint 1000 orosz elfogtunk.

A Narev-arcvonalon csapataink Ostrolenka fölött is kikényszerítették az átkelést. Ostrolenka alatt az elkeseredetten ellenálló ellenséget lassan a Bug felé szorították vissza. Néhány ezer orosz elfogtunk és több mint 40 géppuskát zsákmányoltunk.

A déleleti harctéren.

A Bug mentén északra német csapatok a legutóbbi napok harcaiban visszaszorították az ellenséget észak felé. Tegnap 11 tisztet és 1457 főnyi légénységet fogtunk el és 11 géppuskát zsákmányoltunk.

Egyébként a Visztulától nyugatra és a Mackensen tábornagy szövetséges hadseregeinél a helyzet változatlan.

SÖVEGJARTÓ vászonarúháza, Barátok épülete.

Nagy választék színes zephijrek, karton, schiffon és damastból. Különböző vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. Agy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracsövetekből. **OLCSÓ szabott árak.**

Egyes szám ára 4 fillér.

Az adonyi véres családi dráma.

Hírt adtunk arról a véres családi drámáról, amely Adony községben játszódott le. Vacsovics István ottani lakos kétszer rálőtt feleségére, majd azután a saját ereit vágta el borotvával. A szerencsétlen asszonyt, akinek egyik golyó a koponyájába, a másik pedig a vesén keresztül a gyomrába furódott, Budapestre szállították, ahol élet-halál közt lebeg. Kihallgatni még most sem tudták, s legnagyobb valószínűség szerint belehal sérüléseibe.

Vacssovics a második kihallgatáskor a következőképen adta elő a véres esetet. Mindenanön öngyilkos akar lenni. Ez megmíthatatlan szándéka, s rég foglalkozik a tervvel.

Csütörtökön este végre akarta hajtani az öngyilkosságot. Elővette kilenc milliméteres revolverjét s a konyhába ment, hogy megölje magát. Vallomása szerint feleségét nem akarta megölni, hanem önmagát akarta a fegyverrel elemészteni. Azért szaladt el a Duna partjához, hogy a vízbe vesse magát, de nem sikerült, mert a csendőrök elfogták. Hogy gyorsan végezzen vele a halál, ereit is felvágta. Elhatározása mellett még mindig konokul kitart, s váltig azt hajtogatja, hogy ha szabadlábra kerül, végezni fog önmagával is, mert nem akar tovább élni. Életuntságának okát azonban nem magyarázza meg. Vacsovics a vizsgálóbírósg fogházában várja véres tettének tárgyalását.

Fejérvármegye termése és lisztárai.

Buza Fejérvármegyében az idén 103.678 kat. holdon lett elvetve; holdanként az átlagtermés 752 mm.; összes buzatermés a megyében 77.659 mm. Tavaly 647.473 mm. volt.

Rozs az idén Fejérvármegyében 36.424 kat. holdat vetettek be. Holdanként az átlagtermés 733 mm. Összesen 363.400 mm. a tavalyi 421.590 mm.-val szemben.

Árpa 54.203 kat. holdon vetették Fejérvármegyében. Holdanként 6.01 mm. a hozadék. Összes termés 369.652 mm. Tavaly 392.804 mm. volt.

Zab Fejérvármegyében 41.775 kat. holdon vetettek. Holdanként 7.18 mm. termett átlag. — Összes zabtermés az idén 299.945 mm. a tavalyi 325.078 mm.-val szemben.

A tengeri, burgonya és kukorica terméskilátásokat Fejérvármegyében a hivatalos jelentés szerint jó.

A szőlőiről illetőleg Fejérvármegye-

ről ez a hivatalos vélemény: A mindennapos esők és pusztító viharok miatt a szőlőbetegségek nagyon elszaporodtak, egyes helyeken a peronospora megsemmisítő pusztulást visz végbe, még a kelőben permetezett és rézkénporozott szőlőket sem kímélte meg. Gyenge közepes termés várható.

A lisztárak pedig a következők:

Fejérmegyében és Székesfehérvár városában 41 K. 47 fillérben állapította meg a koromány a kenyérliszt árát. Buza

LEZUHANT IPARVONAT. A tornyó—tarjáni szerencsétlenség.

Súlyos szerencsétlenség történt folyó hó 23-án a tornyó-tarjáni faipartelep iparvasútján. Egy hosszú vonat lezuhant a magas töltésről, s több súlyos áldozatot követelt, sőt a szerencsétlenségnek két halottja is van.

A vonat katasztrófájáról szári tudósítónk a következőket jelenti:

A tornyó-tarjáni faipartelep Bicske határa mellett terül el, a Hirsch-féle cégnek a tulajdona. A múlt héten súlyos szerencsétlenség történt a telepen. Az iparvágányon több kocsiból álló vonat egyik lejtős kanyarulatnál a magas töltésről lezuhant. A gépész, fűtő és a gőzgépnél levő Grün nevű szállító ügynök súlyos égési és zuzódási sebesüléseket szenvedtek. Grün a katasztrófa után másnap már kiszendetett, a többi sebesültek

finom térszaliszt és dara 77.50 K, főzőliszt 59.50 K. Rozs korpa és mindennemű őrlési hulladék 18 K, liszt 42.24 K. korpa és mindennemű őrlési hulladék 18 K. Aki magasabb összeget kínál vagy elfogad, akár közvetve, akár közvetlenül, két hónapig terjedhető elzárással és 100 korona pénzbírsággal büntethető. Az árak csak a nagybani kereskedelemre vonatkoznak. Kicsinyben való eladásnál az eladó csak olyan árakat számíthat fel, amelyek ezeknél az áraknál nem aránytalanul magasabbak.

pedig a felsőgallai kórházban fekszenek s élet halál között lebegnek.

A halottak között van Ott János, szári illetőségű kocsi-fékező, aki a lezuhanás alkalmával a második és a harmadik kocsi ütközője közé került. Az ütközők teljesen összelapították, a lábát kettétörték. A szerencsétlenül járt kocsi-fékező még a kórházba szállításkor kiszendetett. Kedden temették el Száron a község nagy részvéte mellett. Özvegye és három árvája siratja.

A vonat személyzetéből csak egy ember maradt sértetlen, az utolsó kocsi fékezője.

A szerencsétlenség helyszínén megejtett vizsgálatnak eredménye még nem ismeretes. Egyesek szerint a pályatest volt az oka a szerencsétlenségnek.

Terjesztik-e aragályokat a temetetlen harctéri tetemek?

A háború borzalmaival jelentékenyen enyhíti s csökkenti az orvostudomány.

A legújabb időkig általános volt az a vélemény, hogy a hullák, kivált a már feloszló temetetlen holttestek a legkülönbözőbb fertőző betegséggel járványszerű terjedésének okozói. Innét van az, hogy a most lezajló világháború kapcsán is mindenki: pusztító járványok terjedését várta a tavasz és a nyár folyamán. Az ember ugyanis ösztönyszerűen idegenkedik a hullától s mivel valamely fertőző betegségben meghalt esetleg újabb halálozás okozója volt, azért legtöbbször azt a téves felfogást vallják, hogy a háborúkkal együttjáró járványokat főleg a harctéren elesett emberek és állatok feloszló hullái okozzák.

Azt hitték és még napjainkban is sokan hiszik, hogy a feloszló hullából áradó kelemetlen szaggal együtt fertőző baktériumok kerülnek a talajba s kivált a levegőbe, mert a hullában a károsító fertőző csírák elszaporod-

nak s „megfertőzik a levegőt.” (Ezért pl. a pestis régi magyar neve a döghalál, a járvány pedig dögvész, döglelés.)

Ezt a napjainkig általánosan elterjedt felfogást a modern orvostudomány, kivált a baktériumok természetrajzában helyes megismerése tévesnek bizonyította. Nekünk nagy megnyugtatósunkra szolgál az a tudat, melyet a modern orvostudomány tanít, hogy még a fertőző hullák sem oly veszedelmesek, hanem ragályfészkek, miként azt szaktudósok is legújabb időkig vélték.

A természet célszerű berendezettségének egy nagyszerű tényét fedezte fel a tudomány újabbán, midőn alapos megfigyelések révén kimutatta, hogy a holttestekben a halál beálltakor meglevő fertőző csírákat a hamarosan meginduló rothadási folyamat megöli. Az u. n. hullamérgek a télemben élő minden betegségokozó baktériumot, sőt még a hullába esetleg utólag kerülő káros csírákat is megölik.

Teljesen téves, tudománytalan hit tehát a harctéri hullák feloszlásából származó ragályos betegségek járványos elterjedésétől való félelem!

Érthető, hogy a fertőző tetemek gondatlan érintése által tör-

ténnék megbetegedések és ragályok, de azok nem oly veszedelmesek, mint pl. a ragályos beteg körül hiányos tisztaságból, a baktériumok széthurculásából eredő bajok. Gyakori eset, hogy a ragályos beteg szennyes ruháinak mosásával, valamint a bacillusgázok tisztálatlanságukkal fertőzik meg az ivóvizet és az élelmezési cikkeket.

A harctéren elesett hősök temetésére váró feloszló tetemeiből alig kerülhet a szabadba a himlő, tifusz, kölera, pestis, és vérhas fertőzésre képes élő csírája, mert azokat a tetembe fejlődő hullamérgek elpusztítják, maga a rothadási folyamat megöli. A nap melege a nyári hőség a fertőzés veszedelmét még inkább csökkenti, mert sietteti a felosztás folyamatát. Ezért van az, hogy még a pestises hullák is inkább csak a hideg évszakban veszedelmesek, midőn a hideg a felosztási folyamatot késlelteti: (P. a mandzsuriai pestisjárvány 1010—11 ben.)

Ismeretes, hogy minden egészséges élő emberi s állati testben állandóan sokféle baktériumok élnek, melyek közül a legtöbbre a szervezetnek az élettani folyamatok végzésére, pl. a táplálék megemésztésére szüksége van. Az egészséges szervezetben a baktériumok csak megfelelő alkalmas mértékben szaporodnak, a szervezet szabályozása szerint. Ha azonban a szervezet beteg akkor ez a szabályozó képesség gyengül, a baktériumok — a károkat is — a szervezet hátrányára elszaporodhatnak, sőt halált okozhatnak. Mihelyt a szervezet meghal, benne a nedvekben és baktériumok korlátlanul szaporodnak egy ideig végzik a szétfontás munkáját, a szövetekben melyben segítségükre jelentkeznek különböző léglények (művek) és fonálférgek, később még penészfélék is.

A hullá felosztási folyamatát végző baktériumok szaporodását elősegíti a megfelelő nedvesség és meleg. Forró égőv száraz talaján temetetlen fekvő hullá néha nem oszlik fel, hanem kiszárad teljesen, muniifikálódik.

A felosztási folyamat bizonyos időszakában a baktériumok sok faja elpusztul s csak azok maradnak életben s szaporodnak tovább, melyek a tetembelsejében kevés oxigén és sok rothadási termék dacára is élhetnek. Néhány hetes hullában már csak ezek a rothadási baktériumok (saprogen) végzik a felosztás munkáját. Érdekes, hogy ezek a rothadási baktériumok — a gennyedést okozók kivételével — az élő szervezetre, emberre s állatra egyaránt ártalmatlanok.

Tudunk kell, hogy általában a hullában reánk vonatkozólag nem annyira az élő baktériumok, mint inkább az általuk termelt mérgek, az u. n. hullamérgek lehetnek veszélyesek akkor, ha azok a szájon át a gyomorba és a belekbe jutnak; a bőr alá került hullamérgek csak nagyobb mennyiségben okoznak „vérmérgezést”. A hullamérgezősek legtöbb esetben nem tulajdonképeni mérgezősek, hanem a megbesztés, vagy légycipés révén baktériumos fertőzés által történik gyakran halálos baj.

Egyébként a hullamérgek az élőkre nem veszedelmesek, sőt hasznosak azért, mert a tetemekben a kórokozó csírákat megölik,

miáltal a hullákat ártalmatlanokká teszik. A hullában élő baktériumok által termelt anyagok felhalmozódnak, vagy pedig egymásra hatva vegyileg átalakulnak s különböző bomlási termékek kiválasztását segítik elő, minők az ammoniak, zsírsavak, bűzös gázok stb.

A baktériumok által termelt hullaméreg végül megölik ugyanazokat a baktériumokat is, melyekből származnak. Ez az oka annak, hogy a megfigyelt ténynek, hogy minnél inkább feloszlott már a tetem, annál ritkábbak s enyhébbek az általa történő hullamérgezések, helyesebben sebfertőzések.

A betegség okozó mikrobák a hullában főleg a hullaméreg hatása következtében pusztulnak el, de szaporodásukat megakasztja a tetem kihűlése is. A károkozó csirák 36—37°C fok hőnél szaporodniak leginkább; nem élő szervezetben, hullában már nem képesek szaporodni. Így érthető, hogy a ragályos betegségben elhunyt ember hullájában néha már két-három nap múlva sem találunk a sok millió közül olyan élő baktériumokat, melyek pedig az illető egyén halálát okozták.

A járványos betegségeknek, a kolerának, himlőnek, vérhasnak, tífuszak baktériumai az elhaltott hullában hamarosan elpusztulnak, de még gyorsabban mennek tönkre s válnak hatástalanokká a temetetlenül fekvő hullákban, melyeknek feloszlását a mostani nyári hőség még inkább sieteti.

Ne féljünk tehát attól, hogy a harctereken elhunyt temetetlen hősök porrá váló tetemei járványos betegségeket hoznak reánk s ezért ők körülöttünk mintegy a halál vészhozó árnyaiként kísértének. Dehogy! Ez babonás és tudatlanságra valló tévedés volna. Ne a halottaktól féljünk, hanem a betegieneket ápoljuk gondnal és hozzáértéssel, higienikus pedanteriával.

Tagadhatatlan rossz szokás és baj okozó lehet az a másik szélsőség, midőn a kedves elhunytat szerettei csókolgatják, nem gondolva azzal, hogy a halott testén levő káros baktériumokat ezáltal felszedik s terjesztik. De még sokkal több baj forrása lehet az a tudatlanságból, vagy lelkiismeretlen könnyelműségből származó eljárás, mikor az élő ragályos beteg ágya körül nem tartják be a higiénia szabályait. Hiszen köztudomású, hogy a halál bekövetkezése előtt a fertőző betegségben szenvedőnek minden szervét, a szervezet nedveit s minden váladékát elárasztják a károkozó, fertőző baktériumok. Ezeknek a széthurcolását kell megakadályozni. Ne feleljük, hogy a történelemben feljegyzett nagy hadjáratok nyomán s azokkal együttjáró háborús járványokat, a kolerát, pestist, tífuszt, vérhasst és himlőt nem a harctereken temetetlenül fekvő halottak, hanem a higienikus tisztaságot meg nem tartó, betegekkel okosan bánni nem tudó, a fertőző bajok csíráit magukkal hordó hadrakelt seregek terjesztették.

Különösen az a biztos tudat nyugtat meg minket, hogy a betegségeket okozó baktériumokat eredetileg nem tartalmazó hullak: feloszlásukban sem okozhatnak járványokat, mert a természetűdódmány nem ismer olyan sajátságos fertőző betegséget, mely a

féloszló hullákból származna. A tetemben levő fertőző csirákat pedig maguk a hullaméreg teszik ártalmatlanokká. (Az érdeklődő részletesen olvashat erről Aujezskynek a baktériumok természetrajza c. nagy művében.) Másrészt pedig: az orvostudomány minden rendelkezésére álló eszközt felhasználja, hogy a fertőző betegségek terjedését megakadályozza.

Hajós József.

Gondoskodás a rokkant katonákról.

Az ideai törvényhozás a háború folytán rokkantná vált katonák részére, valamint az elesettek és eltűntek hozzátartozói számára segítséget állapított meg, melynek folyósítása a legközelebbi napokban megtörténik. A főváros tanácsa a minap főlhívat is bocsátott ki ebben a tárgyban, a mit azonban sokan félremagyaráztak. A most megállapított ideiglenes segítség ugyanis csak a háború tartamára és a béke első hat hónapjára szól és nem szünteti meg a korábbi törvényekben megállapított járandóságokat.

A rokkantak támogatására más irányú mozgalom is folyik a társadalmi egyesületekben, amely arra irányul, hogy a rokkantak foglalkozáshoz jussanak. Ilyen akcióit indított a többi közt a Gyáriparosok Országos Szövetsége is, amely nemrég felhívta a kebelébe tartozó sok száz gyárost, hogy a rokkant katonák munkaadóitól valóban sürgősen intézkedjék. A gyárosok közül már eddig is számosan közölték a szövetségkel, hogy azokat az állásokat, amelyekre megfelelők, rokkant katonákkal fogják betölteni.

Nagy jelentősége van annak az akciónak is, mely a gazdák körében indult meg, a rokkant katonáknak a mezőgazdaságnál való foglalkoztatása dolgában. A Magyar Gazdaszövetségtől kapott információk szerint, minthogy a katonák hetvenöt százaléka a falusi népből való, a gazdáknak az az álláspontja, hogy ugyanilyen arányban kell a rokkant katonáknak helyet biztosítani a mezőgazdaságban.

HIREK.

Napló.

A cukor maximális ára meghatározásának megvan az a haszna, hogy megszűnnek a cukorkereskedelemnek bajai, de hogy miért kellett ennyire felemelni, azt nem magyarázták meg. Hogy nálunk öt koronával drágábbra vitték, mint Ausztriában, azt részben a 3 fél részben a 3 fél koronás átutalási illetékkel, részben az 1 fél koronás bécs—budapesti fuvarkülönbözettel magyarázzák.

Ez a magyarázat azonban nagyon homályos. A 3 fél koronás illetéket az osztrák gyárak fizetik, ha Magyarországra cukrot exportálnak. De joguk van 50.000 métermázsza cukrot illetékmentesen exportálni.

Nem értjük tehát, miért van joga a magyar közönség nyakába sózni, mikor ezt meg nem fizetik és milyen jognal fizetik meg a hatvani nagysurányi stb. cukorgyár a bécs—bpesti fuvardíjat mikor a cukrot nem Bécsen át szállítja Budapestre. Nem értjük továbbá, miért kellett az egyébként is horribilis kartell hasznát ennyire felemelni ebben az egyetlen cikkben, melyben nemcsak hiányt nem szenvedtünk, hanem bőséges felesleggel rendelkezünk? Itt csak egy magyarázat lehetséges. A cukorkartell és a háta mögött lévő bankok nagyon és nagyon hatalmasak és nagyon kiméletlenek. A kormány kivételesen hatalma ezekben az időkben lett volna az egyetlen alkalom a cukorkartell árdiktáló hatalmát mérsékelni. E helyett a maximális árakban egy újabb premiót kaptak, melyet a háború után, amikor hatalmukat már semmi sem korlátozza, kiméletlenül fognak felhasználni.

— Személyi hir. Dr. Prohászka Ottokár megyéspüspök Kárlsbadba utazott.

— Kinevezések Szűcs Ernő, Henner Károly, Alsómátyásfalvai báró Matyasovszky Zoltán, Issekutz Gyula a 10. huszárezredbeli főhadnagyk századosokká, Schneider Gyula 13. huszárezred tart. hadnagya főhadnaggyá, Bremner János. Engl Aurél, Fislér Elemér 10. huszárezredbeli tartalékos zászlósok hadnaggyá, Molnár László és Vértés József 69. gyalogezredbeli tartalékos zászlósok szintén hadnaggyá léptek elő.

— Kitüntetések. Kövér György 69. gyalogezredbeli nyugalmazott főhadnag, Krieglstein József 35. gyalogezredbeli tartalékos hadnag, dr. Mihályffy István 69. gyalogezredbeli főhadnag, Bessenyei László Béla, csendőrfőhadnag beosztva a 3. hadsereg hadtáparancsnoksághoz, Horváth János 13. huszárezredbeli tart. főhadnag beosztva az 51. honvédegyalgezedredhez, a Signum Laudis kitüntetést kapták. Fekete Géza 17. honvédegyalgezedredbeli zászlós, Fekete Géza moztulajdonosnak fia, aki a harctéren megebesült, az ellenséggel szemben tanusított hősiességéért az ezüst vitézségi érmet kapta.

— Kereskedelmi tanácsos. Wertheimer Pál a kereskedelmi tanácsosi címet kapta.

— Bronz vitézségi érmet kaptak. Az ellenség előtt tanusított vitézségért a következők a bronz vitézségi érmet kapták. Dedics János szakaszvezető, 6 számú csendőrkörületi parancsnokságnál, Szabó János őrmester, Kovács Pál és Domboi István, Csesznei József, Kriszt Ádám, Echin Márton, Ellein Lőrinc ővezetők, Berta Sándor kurtós, Czeilinger Lázár, Simon János, Kocsis Lajos, Karbaesz János. Kovacssevics Emil, Barna Ferenc és Bauer Mihály utászok, valamennyien a 17. honvédegyalgezedredben.

— Nyugalomba. Virág Aurél, a Szent György kórház kapusa 15 évi szolgálat után nyugalomba megy.

— Megebesült főhadnag. Kéri István, a 17. honvédegyalgezedred tartalékos főhadnagya, aki a háború kezdete óta a harctéren van, súlyosan megebesült s a marburgi hadikórházban ápolják.

— A város lisztje. Kedden a szerződéses malmától a következő mennyiségű liszt érkezett: 8 zsák buzadara 48 zsák finom tiszta liszt, 184 zsák keveretlen liszt. A város 927 métermázsza buzáat — mint már jeleztük — nem vett át, mert nem volt megfelelő. Így természetesen a város lisztszükséglete a meghatározott időpontig nem lenne elég. A tarács kérte a kormányt, hogy ezt a mennyiséget pótolja, hogy a város közlelemzésében fennakadás ne legyen. A kormány 2 vagon tiszta buzálisztet ajánlott fel kárpótlásul, továbbá maga a város is vett 10 vagon buzáat, így tehát a város lisztellátása augusztus közepéig biztosítva van.

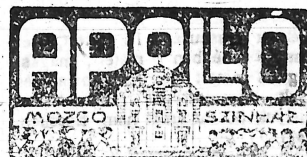
— A vízműtelep motorja. Megirtuk, hogy a szombat éjjeli vihar alkalmával a villám lecsúszott a vízműtelepre és a motorgépet tönkretette. A város megbízásából László vízműmérnök két új motort vásárolt 5000 korona értékben s fennakadás nem lesz.

— Veszedelmes embarás. Horváth József Sárkányhegyi lakos 10 éves fiát és Gerbics József 10 éves Margit leányát veszett el megmarta. A hatósági orvos a szükséges intézkedéseket elrendelte.

— Sárszentmiklós—Alap—Alsószentiváni vicinális ut. Alap község arra kérte a vármegyét, hogy a Sárszentmiklós—Alap—Alsószentiváni vicinális utat törvényhatósági kezelésbe vegyék át. A vármegye dacára a háborúnak, teljesítette Alap község kérelmét.

— A város zárszámadása. A város zárszámadásának tárgyalását kedden délután kezdte meg a városházán.

— Külföldre nincs levélkövetítés. Az újabb időben ismét gyakran fordul elő, hogy magánszemélyek és kereskedői cégek a genfi osztrák-magyar követséghez fordulnak az ellenséges külföldre szóló leveleik továbbítása érdekében. Az érdekelteket ismételten figyelmeztetik arra, hogy az ilyen levélkövetítés nem engedhető meg.

Szerdán, július 28-án

Henny Porten

ezidei utolsó filmalkitása

Katonaszerelem

Dráma 3 felvonásban.

Remek kiegészítő műsor.

Előadások fél 7 és 9 órakor.

— **Sorkatona akart lenni.** Ágoston István nagykanizsai 19 éves legény egyik katonavonattal Székesfehérvárra érkezett. A vasuti katonai állomásparancsnokság igazgatója szólította fel a civil katonalegényt, aki elmondotta, hogy a munkácsapatba osztották be, ő azonban sorkatona akar lenni, hát el is megy a katonavonattal a harctérre. A vitéz Ágostont természetesen visszaküldték Nagykanizsára.

— **Szerencsétlenség a sárgaföldes gödörnél.** Agárdi György 19 éves kisasztogai illetőségű legény a sárgaföldes gödörnél dolgozott. A part rádólt a jobb lábszárát eltörte. Beszállították a Szent György kórházba.

— **Gazdáknak fontos.** A rendőrfőkapitány a következő felhívást közli a gazdákkal: A külvárosokban az asztagok és kazalok és laképületektől 40, de legalább 20 méter és a különálló gazdasági épületektől 4 méter, a kerítéstől pedig legalább 2 méter távolságra rakhatók. Minden háztulajdonos tartozik könnyen hozzáférhető helyen legalább 2 hektoliter vizet tartani; a nagyobb terjedelmű épületek tulajdonosai, — ha épületükben nagyobb mérvű tűzhelyek, vagy nagyobb munkanagyok, vagy veszélyes műhelyek vannak elhelyezve, vagy élénk személyforgalommal bírnak, tartoznak legalább egy jó minőségű tárgoncva vagy nagyobb kézi fecskendővel beszerezni és jókarban tartani, azonkívül egy oly hosszú létrát készletbe helyezni melynek segítségével az épület legmagasabb pontjára is fel lehessen hatolni; tartoznak továbbá két tűzvedret, 2 oltó pemétt és egy nagyobb szellőlámpát is beszerezni. A belvárosban levő házak tulajdonosai is ott, ahol a körülmények lehetetlenné nem teszik, tartoznak 1 darab megfelelő hosszúságú létrát, ezenkívül: 1 tűzvedret, 1 oltópemétt és 1 szellőlámpát, a külvárosokban levő házak tulajdonosai pedig ezen szerelvényeken kívül kötelesek még 1 darab vasvillát is késznél tartani. Betakarodni csak a külvárosokban és csak a rendőrhatalóság által alkalmassáknak talált beltelken lehet. Azon udványokra, melyek e célra alkalmatlanok, betakarodni nem szabad. Azok, kik beltelkeikre betakarodni óhajtának, tartoznak ezen szándékukat a ker. rendőrbiztosnál bejelenteni. A betakarodási engedélyt a rendőrhatalóság adja meg. Betakarodásra alkalmas beltelkeken is olyan kazalok helyezhetők el, melyek hosszúsága 16 métert, szélessége fénykében 6 métert, magassága 8 métert meg nem halad és csak oly asztagok rakhatók be, melyek 30 méternél nem hosszabbak.

— **A hadifoglyok értéktárgyai.** Eddig az volt a gyakorlat, hogy az ellenségnek hadifogságba került embereitől kúnt a harctéren az a hadseregparancsnokság vette el és tartotta nyilván a pénzdarabokat, melynek körletében az illetők fogságba estek. Ez az eljárás különösen a foglyok nagy száma miatt nagyon nehézkes volt a működő hadsereg területén. Ezentul a foglyok pénz- és értéktárgyait a mögöttes országrészben fogják elvenni. Erre illetékesek azok a hadifogly táborparancsnokságok, illetve egészségügyi intézetek lesznek, ahová a foglyok kerülnek.

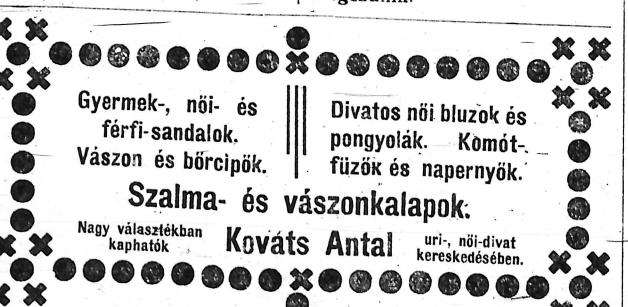
— **Magyar háziasszonyok.** A befőzések idején gondoljon minden háziasszony a sebesült harcosokra. Ha minden háziasszony csak 3—4 befőtt gyümölcsöt készít számukra, annyi fog összegyűlni, hogy a tél folyamán a sebesültek nem fognak hiányt szenvedni üdítő befőttben. A befőtt gyümölcsöt, főzéseknek valót, lekvárt kérjük szerdán és szombaton délelőtt 10—12-ig beküldeni irodánkba, hol köszönettel nyugtázzuk. Mindenféle gyümölcsből lehet lekvárt készíteni, lehullott almából is, ha előbb puhára főzzük, leszűrjük, szítan átörjük, és azután megfelelő mennyiségű porcukorral összefőzzük. Vizes és ecetes ugorkát is kérünk, a sebesültek nagyon szeretik. Mindezt jól elkészített állapotban kérjük, hogy jól eltartható legyen, a székesfehérvári Hadsegélyező Bizottság.

— **Tyuklopás.** Kovács Józsefné, Maroshegyi lakostól kedden éjjel hat tyukot loptak el. Mint rendszerin, valószínűleg most is a cigányok követték el a lopást.

— **Megüresedett napidíjas állás.** A helybeli m. kir. adóhivatalnál 2 K. 10 fill. kezdő napidíjjal és 10 K. hadisegéllyel javadalmazott ideiglenes napidíjasi állás üresedett meg, egy tisztifélsz betöltéséig. Ezen állásra előnyvel bírnak azok, kik érettségi bizonyítvánnyal bírnak s kikből tisztviselők is lehetnek. Pályázhatnak azonban oly egyének is, a kik érettségi bizonyítvánnyal nem rendelkeznek, ezekből tisztviselők nem lehetnek ugyan, de kellő szolgálatidő után kezdői állást nyerhetnek 1000 K. fizetés és lakpénz mellett. Írásbeli kérények, vagy szóbeli ajánlatok a m. kir. adóhivatal főpénztárnokához intézendők.

— **A szép Kathylin kalandjai** sorozatos folytatása ma és holnap július hó 28—29-én lesz az Uránia-ban. Ezuttal a 3 rész IX—X-ik fejezete kerül színre, mindegyik fejezet 2—2 felvonásos 1250 mhosszu. Főbb jelenetei a következők: Leopárdok a tömegben, Kathylin a háremben, mint odalisk, Indiai álarcos táncok, kiéhezett farkasok és tigrisek támadása, Kathylin a szent kocsi kerekére kötve síb. Ez a szenzációs amerikai Dzsungel-dráma mindvégig a legizgatóbb filmek egyike és végig csodás természeti felvételekkel és vakmerő attrakciókkal van tele. Fenti grandiózus képen kívül gyönyörű pótképek egészítik ki az igazán elsőrendű elite műsort. Mindkét napon két előadás este 7 és 9 órakor. Péntek szombat XI—XII. fejezet kerül színre.

GÉPSZIJ legjobb minőségben kapható Langráf Gábor és Fia borkereskedésében Jókai-utca 8. Naponta postai szétküldés. Telefon 100.

 Gyermekek-, női- és férfi-sandalok. Vásznon és bőrcipők. Szalma- és vászonkalapok. Nagy választékban kaphatók. **Kováts Antal** úri-, női-divat kereskedésében. Divatos női bluzok és pongyolák. Komótfűzők és napernyők.

— **Bojtorjánhajszesz** korpásodás, hajhullás ellen kitűnően bevált szerüvege 1 kor. 20 fillér. Kapható **Szűcs Róbert** Magyar Korona gyógyszerháza Kossuth-u. sarkán.

PIUMEI kávébehozatal
SZÉKESFEHÉRVÁR
 :: (BARÁTOK EPÜLETE) ::
 Pörkölt kávékeverékei utolérhetetlenek! Saját villamos kávénapypörköldé! Telefon 250.

SZINHAZ.
Katonaszereltem. (Az Apolló udonsága.) E háromfelvonásos katonadráma főszerepét Henny Porten alakítja s az elismert népszerű művésznő újból beigazolja nagy népszerűségének mélyen járó okait. Ez a kiválóan szorgalmas bájos művésznő minden filmszerepével halad a tudás létráján. Emellett megnyerő bájos egyénisége és sokoldalúsága minden szerep eljátszására alkalmassá teszi. A film tárgya is rendkívül aktuális, a katonaleletből van merítve a tárgya. E nagyszabású dramát kisebb humoros képek egészítik ki. Az előadások fel 7 és 9 órakor kezdődnek.

Szefehérvár szab. kir. város polgármestere. 8682/915.

Hatósági hirdetmény.
 Tudomásulvétel és mihezartás végett közhírré teszem az alább következők kormányrendeletét.
 Szefehérvár, 1915. július 24.
 Dr. Saára Gyula polgármester.

A m. kir. miniszteriumnak 3.405/915. M. E. számú rendelete, a buzában vagy rozsban kötelezett terménybeli járandóságok tárgyában 9.090/914. M. E. szám alatt kiadott rendeletnek hatályon kívül helyezéséről.

A m. kir. miniszterium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §. A m. kir. miniszteriumnak a buzában vagy rozsban kötelezett terménybeli járandóságok tárgyában 1913. évi december-hó 16. napján 9.090/914. M. E. szám alatt kiadott rendelet hatályát veszti. Ehhez képest az idézett rendeletben megállapított az a krlatozás, hogy a buzában vagy rozsban kötelezett terménybeli járandóság egyharmad részét árpban vagy tengeriben kell kiszolgáltatni, a jelen rendelet életbelépésével megszűnik.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.
 Budapest, 1915. jul 8. napján.
 Gróf Tisza István s. k. m. kir. miniszterelnök.

URANIA SZÍNHÁZ
 TELEFON-CA-SZELIVAN-UTCA
 Telefon 233. — Telefon 233.
SZERDAN, CSÜTÖRTÖKÖN:
 július 28-án július hó 29-én
 Filmszenzáció! **A szép Kizárólagosjog.**
KATHYLIN
 kalandjai. VII-VIII. fejezet.
 A filmprodukcio legcsodásabb és legaradungusabb alkotása. Amerikai dzsungel dráma 35 felv.

APRÓHIRDETÉSEK.
 Bárminemü eladásnál és vételnél a legelőszerübb és legelőcsöbbsz az apróhirdetéseken hirdetni. Egyszeri apróhirdetés két sorig 40 fillér, vastagabb betükkel 80 fillér. Minden további sor 10 fillér. Apróhirdetéseket mindenkor előre fizetendök és a megjelont apróhirdetéseket után igazolólapokat senkinek sem küldünk. Hirdetési helyek bérleténél nagyobb árengedmények vannak. Hírszóveg közötti rendes betükkel a hirdetés sorokint 40 fillér, vastagabb betükkel 60 fillér Olyan hirdetéseket, amelyek a közérkölcösöt sértik, vagy bármí okból a sajtótörvényneel ellenkeznek, nem közlünk. Ezen kikötés a nyilított hirdetésre és nyilatkozatokra is vonatkozik.

Kifüñő hangu koncert zongora, elsőrendü (gyártmány) eladó. Tavirva u. 21.

Ha családnyra van szükség, forduljon a Kath. Háziasszonyok Országos Szüvettségének székesfehérvári egyletéhez. (Pirosalma u. 6.)

A pakozdi plebianai földek 5. hold, több évre bérbeadó október 1-étől.

Egy családi ház modern berendezéssel, parkirozott udvarral kiadó. Tudakozdóni Szügyenyi Marich utca 1. szám alatt Vekerle Ferencnél.

Mézkoretnek való löcek kaphatók Koháry József asztalosmesternél Háltér 3. (Ponty épület). Buza piac.

Egy jó házból való fiu tanulónak felvételit Kossuth Testvérek bodegájában. Bessuth-utca.

Egy jó fiu felvételit Budai-ut 6. szám alatti tózsdeben.

Gyümölcs-utca 29. szám alatt egy 2 szobás lakás előszobával és minden hozzátartozóval együtt minden órán kiadó.

Csemege-kukorica, zöldbab, öszilültetésre alkalmas eperpalánta. Kiváló fajú krizantémum tövek kaphatók Széchenyi-utca 26. sz. a.

8-10 kocsira való tragya eladó. Széchenyi-utca, 26. sz. a.